

LOOTUSRINGI JUHT

KARSKUSKASVATUSTÖÖ AJAKIRI

Mai 1929.

Nr. 6.

I aastakäik.

TOIMETUS: J. Elango, P. Kochtitsky, H. Roos.

VASTUTAV TOIMETAJA: H. ROOS.

VÄLJAANDJA: EESTI ÕPETAJATE LIIT.

Ilmub koolitöö kuudel, vähemalt kuus korda aastas. Maksab: aastas — 50 s., üksik number — 10 s.

Toimetus ja tallitus: Tallinna, Rataskaevu 22. Telef. 14-63.

Kas rahuldab meid praegune rahva kasvatus?

Hans Roos.

Kasvatustöö on ainult siis tagajärjerikas, kui tema mõju on pidev. Kasvatus loob harjumusi ja kujundab meelsust. Harjumuste loomise aluseks on vastava teo kordamine, olgu see vaimiline või kehaline. Kordamise olemus aga nõuab teo sooritamist teatavate vaheaegade järgi. Muutuvad vaheajad pikaks, kaotab harjumus oma suuna, lakkab olemast harjumuseks. Harjumus aga on jõu ökonoomia; harjumus on teiseks loomuseks. Niisama nagu joodikul on raske loobuda harjuanud joomakombest, suitsetajal — harjunud suitsetamisvajadusest, niisama raske on loobuda harjunud häist kombeist ja mõttest.

Kui nii, siis peaks olema selge igale kasvatajale, et harjumusi tuleb luua, meelsust tuleb kujundada ja seda pidevalt nii kaua, kuni lõpeb vajadus nende järgi.

Iga kasvatus peab lõppema enesekasvatusega. Viimane peab algama kasvava tendentsiga ja lõppema seal, kus inimene võib juba iseseisvalt tegutseda. Üldiselt loetakse inimene täiskasvanuks 20 aastaselt. Olgugi, et ta pole veel kaugeltki „täis“ kasvanud, on inimene 20 aastaselt ometi olukorras, kus võib iseseisvalt mõelda, otsustada, tegutseda jne. Kuid 20 aastani vajab ta kindlasti kasvatajate abi, vanemate nõu ja eestkostjate toetust.

Meil kaevatakse täie õigusega kasvatuslike traditsioonide puudusest isegi meie juhtivimates ringkondades, rääkimata rahvahulkades. Kodu ei või tänapäeva perekonna majanduslike

ja hariduslike olude tõttu palju pakuda kasvatus töös. Veel halvem — ta sageli kisub maha selle, mis ehitab kooli.

Kultuur kasvatus töös on libisesemas oma ürgelisse algolukorda. See poleks veel halb, loodus — kultuur — loodus, ringkäik oleks läbi ja areng algaks uuesti. Kuid meie „nõnda nimetatud kultuur“ on nüristanud inimese loomulikud instinktid. Seetõttu inimene langeb vegeteerimise ajajärku. Asjata ei lausu üks noorpoet: „Vabanda neljaljalgne, et võrdlen sind kahejalgsega“. Nende kohta on see üsna sobiv, kes on langenud inimlikust kõrgusest alla, alla inimliku väärtuse.

Kas rahuldab meid praegune rahva kasvatus? Ei, kaugeltki mitte.

Kaugelt suurem osa meie rahva noorsoost peab leppima praegusel ajal ainult algharidusega. Ja peale algkooli lõpetamist on ta sattunud kasvatuslikult täiesti libedale teele. Nagu mainitud, ei suuda kodu kasvatuses palju kaasa aidata. Täiskasvanute seltskond, kuhu noor inimene satub, jätab väga palju soovida.

See on tõsiasi, et meie seltskonnas on väga palju kultuurilisi püüdeid. Seda näitab Haridusliidu poolt korraldatud loengutest väga rohkearvuline osavõtt. Minul on olnud juhus mitmel pool maal kõnelda kasvatusküsimuste üle. Osavõtt on olnud nii suur, et rääkimid vaevalt mahutavad. Kuid need üksikud loengud ei suuda rahuldada haridustungi, ega ära hoida kaldumist libedale teele.

Palju sagedamini loengutest on korraldatud simmane joomistega, kaklemistega ja pussitamistega. Ja see on õhkkond, mis ümbritseb noort inimest koolist lahkudes. Selles eas on inimene kui kõrkjas tormis. See iga on inimese uuestisünd. Ta vajab nüüd enam abi ja toetust täiskasvanutel kui aastatel enne ja pärast. Selle asemel satub ta nüüd aga hukutajate sekka. Kas ei leiduks siin abi?

Esimene nõue on, et noorsugu jääks kauemaks ajaks kasvatajate hoole ja juhtimise alla. See tähendaks aga kooli kursuse pikendamist mitme aasta võrra. Kuid see käib meil üle jõu.

Viimasel ajal on leitud palju odavam moodus, mis siiski täidab nõudeid teataval määral. Harjumaal on katseviisil korraldatud paaris kohas ühepäevased (nädalas) täienduskoolid. Need töötavad pealelõunati, seega ei tee ruumideküsimus raskusi. Sama algkooli õpetajad on õpetajateks, saadaval olevad agronoomid ja instruktorid õpetavad eriaineid. Võib ka ametisse panna eriainete rändõpetajad, kes võiksid üle nädala koolis käies õpetada 5—6 koolis. Sellega ka eriainete õpetajate küsimus lahendatud. Ja mis peasi, noorsugu on, olgugi üks päev nädalas, hoitud õpetajate kasvatava mõju all. Hall iga-päevsus ei pääse temale nii kergesti ligi.

Peale selle, koolivalitsuste poolt korraldatud sundusliku abinõu, on olemas veel teisigi, mis viimasel ajal on kerkinud täies ulatuses päevakorrale.

Eesti Karskusliidu, Eesti Naiste Karskusliidu, Eesti Noorsoo Karskus-

liidu ja Eesti Õpetajate Liidu karskustoimkonna esindajate ühisel nõupidamisel lepiti kokku, et noori tuleks organiseerida noorte karskustoimkondadesse, kellel on täisealine hooldaja. Loomulikult on selleks üks kohalikkudest õpetajatest, et võiks pidevalt jätkata kooli kasvatuslikku mõju.

Sellega oleks noored hoitud languse eest mürgitatud õhkkonnas, neile oleks alal hoitud vaimlised huvid ja nad oleks peale selle veel karske ja kõlbliku elu fermendiks oma ümbruskonnas.

Leidub veel võimalus, kui keskkoolide lõpetajate koondamise eeskujul luua ka algkoolide juure vilistlaskogud, kelle eesmärgiks oleks lähema sideme hoidmine lõpetajate vahel ja enesekasvatuse võimaluste leidmine. Et side ei kaoks, tuleks korraldada sagedamaid koosviibimisi niihästi enesearendamise kui ka ajaviitelise sisuga.

Igakuks neist kolmest moodusest on omaette suureks kasvatuslikuks teguriks meie praeguses olukorras. Nemad kõik kokku annaksid aga veel suurema teguri. Ühepäevaste täienduskoolide korraldamine, nagu varem näidatud, ei tee suuri raskusi. On vaja vaid vähe ettevõtlikkust õpetajate hulgas ja asi hakkab liikuma. Teine ja kolmas moodus ei ole üldsegi seotud takistustega. Ainult head tahet ning tõuget — ja suur asi hakkab liikuma.

Elu reegliks on: luua minimaalse jõukuluga maksimaalseid varasid. Miks ei peaks loodama hea tahtega meie rahva saatust määravaid tegureid?

Jõudu tööle!

III võistluskirjutise tulemusi.

Möödus III karskusvõistluskirjutis lastele. Teostub viimane samm selles: koolid jagavad osavõtnud õpilastele mälestuslehti ja auhindu, mis sünnib lootusringide kevadpäeval 4.—5. mail, nagu see meil juba traditsiooniks kujunenud. On võimalus teha kokkuvõtteid möödunud võistluskirjutisest, ühtlasi ka võrdlevat tagasivaadet senisele tööle sellel alal.

Üleskutse võistluskirjutiseks avaldati „Lootusringi Juht“ nr. 2. novembri alul. Endistel aastatel sündis see erilehil, mis nähta-

vasti koolidele rohkem meele jäi, sellega võiks ehk seletada, et osa kooli hiljem osavõtnust teatas, kui see tööle soovivat oli, nii mõni üksik kool tellis raamatuid isegi peale võistluskirjutise möödumist. Ja soovä võistluskirjutisest osa võtta tuleb veelgi... Ometi oli teatajate koolide ja osavõtta soovijate õpilaste arv progresseeruvalt märksa suurem eelmistest aastatest. Nagu eelmised aastad näidanud, jääb harilikult tegelikult osavõtjate arv ülesantud arvust tunduvalt väiksemaks.

Põhjuseks on harilikult haigus ja ilmastik, vististi ka osas koolides nõrk ettevalmistus ja õpetajate kaasabi hoogsus. Haiguse ja eriti halva ilma takistused on üksikud koolid, kus asja hoogsamalt võetud, nii võitnud, et vähe hiljem võistluskirjutise korraldanud. Sel aastal oli eriti takistavaks põhjuseks gripi taud, mis koolitöö varem ja võistluskirjutise tähtajal katkestas ja nii mitmedki koolid oma teadetes põhjendasid laste suurt ärajääjate arvu ehk võistluskirjutise ärajäämist haigusega. Kohati oli haige tööd korraldaja õpetaja.

Arvuliselt kujunesid võistluskirjutised järgmiselt:

	1927.	1928.	1929.
Koole: registreeris osavõtuks	119	145	183
võttis osa tööst . . .	106	130	166
ärajäänute %	10,9	13,4	9,3
Õpilasi: registreeriti osavõtuks	3582	4133	5937
võttis osa tööst . . .	2421	3253	4344
ärajäänute %	32,4	21,3	26,8
Õpiraamatuid müüdi . .	2945	2679	4676

Rühmade järele on iga aastaga osavõtjate arv vanema rühma suunas arenenud: esimesel aastal moodustas vanema rühma õpilaste arv osavõtjate üldarvust 36%, teisel aastal — 43%, sel aastal aga — 54%.

Soo järele moodustasid osavõtjate üldarvust poisid esimesel aastal 48,9%, teisel — 45,4%, sel aastal — 47,6%.

Maakondade ja suuremate linnade järele võttis koole käesoleval aastal võistluskirjutisest osa:

Maakond, linn.	Osavõttis koole.	% koolide üldarvust.
1. Läänemaa	23	20,3
2. Järvamaa	18	18,8
3. Saaremaa	15	15,6
4. Harjumaa	20	16,0
5. Viljandimaa	14	14,9
6. Võrumaa	15	14,0
7. Tartumaa	22	12,2
8. Pärnumaa	13	11,2
9. Valgamaa	4	9,5
10. Virumaa	14	6,6
11. Petsrimaa	2	5,5
12. Tallinna linn	4	11,4
13. Tartu linn	2	9,5
Kokku:	166	13,0

Võrdeliselt eelmiste aastatega on märgata osavõtjate arvu suurenemist. Eriti suur on tõus (200—400%) Harju-, Lääne-, Saaremaal ja Tallinna linnas.

Eriliselt on märgata, et ka linnad tööst osavõtma hakkavad. Esimesest võistluskirjutisest võtsid osa Tallinna, Pärnu, Paide. Teisel aastal tulid juurde Tartu, Narva ja Kuresaare. Nüüd on Narvast juba osavõtjaid 4 kooli, täiesti uutena on juurde tulnud Nõmme (kõik koolid), Viljandi, Võru ja Läänemaa Õpetajate seminari algkool. Tallinnast võttis esimesest võistluskirjutisest osa üks kool, teisest — ei ühtegi, nüüd aga juba 4 kooli, kuna 1 neist soovi avaldas, aga töödega hiljaks jäi.

Osavõtjaid III võistluskirjutisest oli rühmade ja soo järele:

Rühm.	Poisse.	Tüdrukuid.	Kokku.
Noorem	993	1036	2029
Vanem	1092	1223	2315
Kokku	2085	2259	4344

Kõigile osavõtjatele III võistluskirjutisest anti mälestuseks värvilise trüki tunnistused, kunstnik M. Laarmann'i kavandi järele valmistatud. Peale selle said paremad vastajad igast koolist veel kirjandust auhindadeks. Auhindu said:

Noorem rühm	687
Vanem „	799
Kokku	1486

Auhindade koguväärtus võrdus Kr. 636.70. Auhindade määramisega oli liidul tõsine raskus, sest loodetud toetused selleks jäid saamata. Majanduslise kriisi aasta ei jäänud siingi mõjuta. Selle tõttu pidi mõnigi hää töö auhinnata jääma; eriti koolides, kus palju häid töid oli, sai auhindu ainult kõige paremale määrata.

Tänuga kviteerime siin asutusi, kes lahke annetusega auhindade arvu suurendasid, saates tasuta kirjandust:

E. Karskusliit	113	raamatut.
K. ü. „Rahvaülikool“	50	„
K. ü. „Päevaleht“	44	„
K. ü. „Loodus“	10	„

Üldiselt jätsid tööd hää mulje. Tundus, et paljudes koolides on väga hoolikalt ettevalmistatud, õpilased töösse süvenenud, üldnähteid kohapealse eluga sidunud ja omapäraselt meeolelu ja vaateid tulevikku väljendanud. Eriti oli see märgatav koolides, kus tegutsesid lootusringid. Üksikutes koolides ettevalmistus tundus nõrgem, mis mitmel puhul oli seletatav hilise tööle asumisega ja eriti sel aastal tööd takistanud gripi haiguse levinemisega koolis. Väheste koolide tööd jätsid sõvida välise puhtuse ja sisulise väärtuse mõttes.

Puudustest võiks märkida mõnes koolis liig lakooniline 2—3 sõnaline vastamisviis, mis võttis töölt elulikkuse. Oli ka, kuigi vähem, vastupidiseid paheid: liig laiali venitatud vastuseid, üksiku küsimuse kohta nagu väike kirjatöö. Soovida jättis ka töö väline ilme ja tehniline korraldus mõnes kohas. Nii olid mõned tööd määrinud ja ka väga mitmesuuresel paberil, kuigi soovitatud oli vihulehe kaust. Raskusi tegi mõnikord tööde mittejärjekorda asendamine vastavalt registreerimislehele, puudulikke sisulise parandamise (tihti tege-mata) ja hindamiste järjekord. Sisuliselt võiks märkida suuremaist puudustest, et mõnes koolis (ka linnas) ei olnud osal õpilastel selge joovastusaine mõiste, ja nii olid joovastusaine-te hulka arvatud mõnikord limonad, kali, ühel õpilasel isegi piim, vesi jmn... Muidugi oli sarnaseid vigu ainult üksikuid, aga et nad nii olulised on, siis ei oleks neid üksikuidki olema pidanud. Üks 13. a. tütarlaps arvas „tubaka lõbusaks vahelduseks joovastusainete vastu“. Üksikuid õpilastel oli riigi mõiste veel tume, mis vähemaid eksimisi kaasa tõi.

Et võistluskirjutise teemiks joovastusai- nete mõju majanduselule oli, siis ei saanud tööd nooremale eriti kergeks pidada, niisama ka küsimusi. Ometi näitasid tulemused, et nooredki väga hästi olid jõudnud asjast üle- vaate saada ja oma seisukohti täiesti omapä- raselt väljendasid. Ainult ühelt koolilt kuul- dus hääl, et küsimused olla lastele rasked olnud.

Suur enamik töödest osutus täiesti korda- läinuiks. Eriti silmapaistvad olid mõned üksikud tööd tööde sisu, osalt ka välise väärtuse poolest. Nii võiks nimetada järgmisi alg- koole: Aru (Tartum.), Elva (karskusting), Halliste (lootusring „Võitleja“), Karksi (lr.), Kavastu as. (lr. „Vikerla“), Kärdla (karskus- spordiring), Narva l. IV. El., Pärnu l. II ja VI, Rannu (lr. „Koit“), Reigi (õpilasühing), Taagepera „Ala“ (lr. „Kaitseingel“), Tallinna l. XVII, Tapa l. (lr.), Valguta (lr. „Võitleja“), Vana-Kuuste Sipe (k-lr.), Vastse-Kuuste (lr. „Võit“), Vastseliina j. t. On huvitav mär- kida, et esimese võistluskirjutise hindaja ka märgib hääde koolide hulgas Kärdla, Pärnu l. II ja VI ning Rannu algkooli. Erilist märki- mist väärib mõne kooli hoolsus tööde hinda- misel, kahes kohas oli hindamiseks komisjo- nid moodustatud; hindamisel on tarvitatud järjestust alanevas korras, vastuseid on hin- natud üksikult ja siis töö koguväärtus saadud (Silla, Tallinna l. IV, Puhja, Roosna j. t.)

Peatudes üksikasjalisemalt tööde sisulise külje juures võib veel kord märkida, et valdav enamus röömustavalt hästi näitab õpilaste arusaamist käsitletavast aineist, seda nooru- kestege juures. Tuleb tänuga hinnata õpe- tajate tööd, kes põhjaliku käsitlusega lapsi elulisele mõtlemisele jõudnud viia. On mär- gata tõsine joovastusaine kui pahe tundmine ja seda kõige ühiskelt (tervis, majandus, kõlb- lus, perekond, ühiskond). Tuuakse huvitavaid näiteid kohapealsetest elust, eriti konkreetselt teevad seda nooremad.

Tuntakse kui vastutusvõimetu ja saamatu on joovastanud inimene. „Mina küll purjus autojuhiga ei sõida“, otsustab 11 a. Juulia. Parajus meelsuse mõistab 13 a. Elmar väär- seks joomisele üldse, hütides omapäraselt ja hoogsalt: „Parajusmeelne ei ole mtkroonigi eemal joojast!“ Fanaatilise otsuse teeb viina kohta 10 a. Virve: „Mu tädil on karske, olen ise karske, olen igavene viinapõlgaja!“ Ja kui palju ilusat ja tulusat nad leiavad tarvituse- se võtmiseks joovastusainete asemel ja selle kokkuhoiu arvel! Ainult üksikud märgivad ka maiustusi, enamik aga korraldab oma kodu, ümbrust ja ühiskondlisset väärikult ettevõtteid, isiklikeks rahulduseks naudib kunsti ja kir- jandust. Üks tütarlaps ehitaks koolimajadele tähetornidki selle kokkuhoiuaga... Kokkuhoi- du näevad joovastusainete tarvitamise ärajää- misel mõned ka selles, et siis karskuseeltsidele ja liitudele toetus viia ei ole. Riigi tulu soo- vivad vanemad näha otskohestest maksudest, mitte viinamüügist.

Võitluseks joomise vastu tundub rohkesti lapselikku tahet ja usku, küllalt aga ka aru- saamist võtetest ja raskustest. Selge joonena enamiku töis on esimesel kohal isiklike kars- kuse vajadus, siis sõna ja eeskujuga mõju- mine teiste, eriti lähemate sõprade juures. Olgu illustratsiooniks toodud silmapaistnud omapärasemad. Nii otsustab 8 a. Lembit „isa- ema paluda, et ei tee õlut“. Vanematelt ota- vad mtmedki tuge, nagu ollakse nõus ka va- nemale selgitama. 14 a. Elmar tahab samuti vanemaid paluda, et nad ei võtaks enam viina, omalt poolt aga ei annaks ka oma järe- tulijale alkoholi. Väikeste laste kurvastus ja nutt võib 13 a. Theodori arvates ka joodikuid karskele elule viia. 11 a. Erich loodab võit- luses tagajärgi, „kui ei võta ise viina ja ei luba isal ka viina võtta“. Oma häälte võbrale keelab esimese klassi võtmise 12 a. Voldemar. Kusagil arvavad mõned nooremat riigupoole, et kui viina valmistada, siis tuleb see ühisk-

maale saata“, kodus aga mitte juua lubada. Joovastusainete tarvitamisest heidutab mitut joodiku vastik pilt. „Õige inimene ialgi müri ei joo“, arvab 14 a. Ilmar.

Usku võidu sisse noortel on. Nii julgustab 14 a. Erni, et „osa võitu ongi käes, sest sõjavägi on suur!“ 12 a. Margarethel „joodikuid näha tekib viha ja hirm, kas ka meie noored nii, aga — ei!“ Ja nagu tõenduseks eelmise usule hüüab 15 a. Heinrich: „Meie karsklased peame võitjaks jääma!“ Edasi lubatakse näidata töoga, ähvardatakse suureks saades hääletustega, noorte kogumisega ühisesse ründesse alkoholikeeldu suunas; on lootusi, palveid, soove ja tahet. Õpetajatel on kasutada noor sõjavägi, vaja neid ainult hoida samas vaimus ka peale koolist lahkumist! Seda tuleb tõsiselt võtta just sellel kevadpühäl, kus koolilõpetanud noorte organiseerimine päevakorral.

Et noored juba praegugi midagi teevad, ka selleks on ilusaid tõendusi. Nii on üksikute tööde all õpetaja iseloomustavaid märkusi, kuidas üks ehk teine oma vennad-õed karskeks mõjutanud. Vedurina veab oma järel 12 a. Hilja (VI kl.) venda, kelle karskeks muutnud. Kas ei peaks sellased näited vaimustama õpetajaid karskuskasvatustööks koolis, eriti lootusringides, millede mõju õpilasile hää juhataja abil suur, nagu selleks küllalt näiteid koolidest, kus lootusringid kauemat aega tegutsenud.

Ilusaks tõenduseks, kuidas lapsed hindavad võistluskirjutisi, kus need kord juba õnnelikult korraldatud, on palved õpilasilt koolidest, kus õpetaja haiguse pärast ehk muil põhjusil võistluskirjutist tähtajal ei saadud korraldada, et neile lubatakse erand tähtajaks, aga nad kuidagi kirjutamata ei taha jätta. Samuti see hool asja vastu kooles, kus kirjutis juba endistel aastatel teostunud. Nii on

tööd mitmes koolis väga maitsekalt illustreeritud ja luuletustega varustatud. Olgu toodud näiteks väljavõtteid neist luuletusist:

...Ära viina, halba sõpra,
ennast lase meelita:
oma võrku tahab võtta
sind ta ilma armuta... (13 a. Johannes.)

...Kadugu kuningas alkohol,
See olgu iga karsklase hool!... (15 a. Arnold.)

...Tõrjume välja ta kodumaa piirelt,
lunastuse tööle asume kiirelt...

...Tuleviku kodu loome kaine ja karske,
kuhu asub õnneke alati värsked...

...Põgene vaenlane,
ei asu sul anna me... (16 a. Helene.)

Joonistuse alla, kus vaat põgeneb maakerka äärel võitja-karskuse eest, järel lohisev ankur, kirjutab muu seas 14 a. Andrei:

...ankur see ei pea tal,
sest et alus pehme all...

See on väike valik neid laste omapärasusi mõtteis ja väljendusviises. Raskem on edasi anda seda rohkehulgalist vanemate rühmade õpilaste teravameelset asjalikku käsitlust kõigis teemis puudutatud küsimusis, mis tihti veel haruldase puhtusega väliselt tehtud. On tõsine hingeline rahuldus lugeda neid noorte töid, tahaks kahklejaile tuntavaks teha seda noore hinge spontaanset andumist kodumaa ja inimsoo hää käekäigu teenistusse enesekasvatamise ja mõjutamise kaudu. Kasvatagu õpetajad seda noorte väge avameelse isiklise andumisega koolides karskuskasvatuse, lootusringide ja võistluskirjutiste korraldamise tööle, hoidku sidemed tugevad nendega nende lahkudes koolist, ja tasuks neile on ilusam ja õnnelikum tulevik ja kasvava põlve soe tänutunne.

P. K.

Lootusringide kevadpüha ärgu möödugu üheski koolis ilma võimaldamiseta koolilõpetanuile jätkata osavõttu karskusmeelsest tööst:

Asutage täna noorsoo karskustoimkond!

Kasutada koolidele saadetud materjaali ja juhiseid.

Karskuskasvatustöö Soomes.

Soomes on palju karskusorganisatsioone, osa neist parteilise rühmituse alusel (sotsialdemokraatide, kommunistide, rootslaste), osa üldisel alusel (keeluseaduse-liit); vanem ja

laialatuslisem neist on „Raittiuden Ystävät“. Rahvusvahelistest organisatsioonidest tegutsevad Valgelint (naiste seas) ja Häätemplarite Ordu. Ka noorte ühingud (eriti kristlaste)

tegutsevad karskusmeelselt. Ametalalistest rühmitustest on nimetada raudteelaste ja õpetajate karskusorganisatsioonid.

Eriti aktiivselt tegutseb Soome Õpetajate Karskusliit õpetajate ridades ja õpetajate kaudu koolides. Liikmeid oli 1928. a. 1383. Lootusringe on maa koolides asutatud umbes 800, kuhu 20—40 tuhat last kuulub. Linna koolide kohta puuduvad veel statistilised andmed. Peale selle on veel lootusühendusi ka teistel organisatsioonidel, kuhu ka üle 10 tuhande liikme kuulub. Peale muu karskustöö on Soomes eriti levinud laste karskusvõistluskirjutised, mis juba kakskümmend kuus aastat korraldatud ja mis eriti elavaks kujunesid, kui Õpetajate Karskusliit neid korraldama hakkas. Viimastest võistluskirjutisest võt-

tis osa umbes $\frac{1}{3}$ kogu õpilastest. Ka laste spordivõistlusi korraldatakse; viimastest (teisest) võistlusest võttis läinud aastal osa üle saja kooli mõlemist soost õpilastega. Sügisel novembri kuul korraldatakse koolides karskusnädal, milleks vastav materjal saadetakse ja mida koolivalitsus omalt poolt ringkirjaliselt toetab.

Õpetajatele korraldatakse harilikult jõuluvaheajal ja juunikuul (karskuskongressi ajal) mõnepäevalisi karskuskursusi, kust keskmiselt 250 õpetajat osa võtab.

Õpetajate seminarides ja võimlemisõpetajaid ettevalmistavas kõrgemas õppeasutuses on karskusõpetus ühenduses tervishoiuga teostatud. Karskusõpetust koolides tahetakse parandada, see on praegu üks päevaküsimustest.

Tööd lootusringis.

Lootusringide juhatuste uuendamine.

Kuigi lootusringi üldine juhtimine oleneb ringi hooldajast, on siiski harilikult ka õpilaste eneste ridadest valitud juhatuse. Ja seda tuleb laste isetegevuse ja töösse süvendamise seisukohalt tõsiselt soovitada. Harilikult on aga juhatusse valitud enamuses lõpuklassi õpilased, nende lahkumisega koolist lahkuvad nad praeguse korra juures ametlikult ka ringist ja nii jääb ring kuni sügiseni ilma korraliku juhatusega. Ei ole aga sugugi soovitatav sarnane nähtus ringi elus ka koolivaheajal mitte, rääkimata sellest, et ka sügisel koolitöö uuendumisel uue juhatuse valimine tihti viibib.

Et sarnast juhatusega vaheaega ära hoida, selleks on mõnes koolis praktiseeritud ringi juhatuse uuesti valimist kevadel enne koolitöö lõppu ja nimelt

nende õpilaste hulgast, kes sügisel kooli tulevad (V kl.). See moodus on kõigiti soovitamiseväärne ja peaks meil üldiseks nähtuseks saama kõigis lootusringides. Sündsam aeg selleks oleks kahtlemata lootusringide kevadpüha puhul, koolitöö päeval, mis selle päeva sisukust omakorda tõstaks, uuele juhatusele ka sügavama mõjutuse annaks. Valitud juhatusel jääb nii veel umbes kuu aega koolitöö lõpuni, mil see endise juhatusega seltsis tegutsedes asjasse süveneks ja töövõimsana koolist lahkudes värske töötahte kaasa võtaks ka suviseks koolivaheaegseks tööks, eriti aga sügisel koolitöö algusega kohe tegevust hoogsalt alustaks.

Tehtagu sel kevadel juhatuse uuendamisega lootusringides 4. mail algus ja muutugu see meil traditsiooniliseks!

P. K.

toovad armid, mis loodusteaduses ja tervishoius on tähtsaks peetavad. **Mürkaineid igapäises elus.**

Kordav kokkuvõte.

1. Mis on mürgained? Mürgi mõiste: ained, mis elavatele olevustele hävitavalt mõjuvad, vähesel arvul — haigeks tegevalt, rohke- mal — surmavalt.

Rohkem tuntud mürgised ained: alkohol, nikotiin, opium, morfium, kokaiin, arseenik („rotikihvt“), happed mitmesugused j. p. m.

2. Mürgiste ainete õigest kasutamisest.

Alkohol: piiritusena hää haavade pe- semiseks, desinfectseerimiseks (sõna selgi-

tus!), loodusteaduses prepareerimiseks (sõna selgitus!) kooli kogudes, mürgiste lisaainetega denatureeritud piiritus (selgitada mõiste ja vajadus segada!) põletamiseks, piiritus mitmesuguste lakkide valmistamiseks j. t. tuntumad tarvitusviisid.

Nikotiin: taimehaiguste vastu pritsimisaine, koide j. t. putukate vastu hoidmisvä- hend (riideid, taimekogusid koolides) j. m. fi.

Opium, morfium, kokaiin: ars-

tirohud uimastamiseks ja valuvaigistamiseks operatsioonide (mõiste!) jne. puhul.

A r s e e n i k : hiirte mürgitamiseks, toipiste prepeareerimiseks, mõningate haiguste juures erutava arstirohuna jne.

H a p p e d j. m.: tehnikas, desinfektseerimiseks jne. tarvitatavad.

3. Mürkained arstirohtudena. Arstirohi — kui hädaabinõu; parem arstirohi — teravhoid korralliku eluviisi teel! Uuenduspuue arstiteaduses: kaotada mürgiste arstirohtude tarvitamine, eriti alkoholi sisaldavate. Alkoholi eriline hädaoht arstirohuna. Samuti oopiumi j. t.

4. Joovastamine mürkainete abil. Tunatud joovastava mõjuga ained. Joovastamine — nõrgem ehk tugevam mürgitamine. Organismi kohanemine: harjub pahega, see saab hiljem vajaduseks. Mõistuse vägistamine: silmapikse petliku „lõbu“ otsimiseks, hingeliste vapustuste puhul, ekslikkude kommete täitmiseks „viisakuse“ pärast („tervisviin“, üldse „tervise“ joomine kui mõttetud!).

5. Joovastusainete tarvitamise kahjulikkus. Harjumise hädaoht. Tervise rikked. Kõlblise elu hävitamine. Inimese väärtuse ja

ilutunde haavamine. Suur majanduslik kahju isiku, perekonna ja ühiskonna seisukohalt.

6. Inimesele kohased lõbustusvahendid. Meeldiv töö. Kodu. Kirjandus, muusika jm. kunst. Loodus, reisid. Seltskondline elu. J. m. n. „Õige inimene iialgi mürki ei joo!“ (14 a. Ilmari ütetus võistluskirjutises.)

7. Meie ülesanded mürgiste joovastusainete vastu võitlemises. Ise täiesti hoiduda nende ainete tarvitamisest ja teistest elupaheedest. Kaasa mõjuda lähemate tuttavate ja sõprade peale nende hoidumiseks ja vabanemiseks joovastusainete tarvitamisest. Koguneda koolis lootusringi, koolist lahkudes — kohalisesse noorsoo karskustoi mkonda, täiealisesse saades — kohalisesse karskustoi mkonda ehk mõne hariduslike organisatsiooni karskusrühma. Võidelda eeskujuga, sõnaga ja parajal ajal hääletamisega kodu, ümbruse, kogu maa tervendamiseks alkoholikeelu teostamise ja teiste pahede kõrvaldamise kaudu.

8. Koduseks tööks lühike kirjalik (illust.) kokkuvõtte käsitletud küsimusist, kordamiseks õpilasele, kontrolli võimaluseks — õpetajale.

P. K.

Alkohol on kõige suurem tööandja arstile, kohtule ja vaestehoolekandjale.
Saksa vanasõna.

Kui peeti arveid.

P. tarvitajate ühisusse astusid teenistusse kaks noort selli Kallas ja Laine. Said ühesuuruse palga, elasid ühisel korteris ja võisid pidada ka oma teenistuse tingimised võrdseteks.

Laine oli igatepidi korralik mees. Öhtud, kui teenistusest vaba oli, veetis ta lugedes raamatud ja ajalehti, ehk käis lauluharjutustel. Kahte asja ei unustanud ta aga kunagi: oma riideid ja saapaid puhastada ja korraldada ning oma päevaste tulude-kulude üle arvet pidada. Kallas oli hoopis teistlaadi mees. Raamatud teda ei huvitanud, ajalehist vaatas vahel vaid päevauudiseid. Öhtud veetis ta harilikult naabruses olevas restoraanis ehk läks kuhugi tallu „õlut jooma“, nagu oli seal nurga komme.

Esimesel mail, kui nende teenistuse aasta vahe tuli, oli neil vaba päev, ja restoraangi oli suletud.

Laine kasutas juhust oma aasta arvete kokkuvõtmiseks. Kallas logeles niisama, kõndis tubamööda, pikutas sängis, kaebas igavust ja kirus rahapuudust.

„Kuule veli, mis sa sääl nosutad? Või arvad sa's ikka tõesti, et sellest numbritest nühkimisest on tulu“, algas Kallas.

„Tingimata on. Väga suur kasu,“ vastas Laine, kes rõõmustas, et kaaslane just sellest algas juttu.

„Egas see su palka suuremaks tee?“

„Ei tee!“

„Aga mis kasu sellest siis olla võib?“

„Väljaminekud teeb vähemaks!“

„Väljaminekud teeb vähemaks“... kordas Kallas. „Kuidas on see võimalik?“

„Eks katsu järele, siis näed. Oma silm olla kuningas.“

Ja pikema kõnelemise järele tegid seltsimehed otsuseks pidada järgmisel aastal mõlemad raamatuid-arveid oma tulude-kulude üle.

Möödus aasta. Tehti kokkuvõtteid. Tulu pooled olid mõlemal võrdsed. Kulupool aga Kaldal palju suurem. Millest see tuli? Hakati võrdlema. Siis selgus järgmine vahe.

Kalda kulude arves seisid järgmised summad, mis Lainel puudusid:

372 karpi paberosse à 25 senti	93 kr. — s.
105 toosi tikke à 3 senti	. 3 kr. 15 s.
45 pudelit viina à 1 kr. 60 s.	72 kr. — s.
350 pudelit õlut à 30 senti	105 kr. — s.
Kaardimängus kaotatud	23 kr. 75 s.
Trahvi maksetud	10 kr. 10 s.
Üks ülikond ostetud	75 kr. — s.
Summa	382 kr. — s.

Just niipalju rohkem Lainel üle ei jäänud. Tema raamat näitas jälle teistsuguseid väljaandmisi:

Ajakirjandust tellitud	12 kr. — s.
Haridusseltsi liikmemaks	1 kr. — s.
Karskusseltsi liikmemaks	1 kr. — s.
Raamatuid ostetud	8 kr. — s.
Vennale saadetud	50 kr. — s.
Ühisusse hoiule antud	300 kr. — s.
Jääk	10 kr. — s.
Summa	382 kr. — s.

„Ei noh, selle viina ja õlle võiks nüüd küll maha jätta, kui seda restoraani siin nii ligidal ei oleks“, arvas viimaks Kallas.

„Aga suitsetamine?“ küsis Laine.

„See on juba raskem päätükk,“ vastas Kallas.

„Kuidas ta raskem on? Ei suitseta, ja asi sellega,“ usutles Laine.

„Aga vaat, ikka ei saa. Müüd, lüüakse karp lahti — noh kuidas sa ei võta! Oled sellega juba nõnda harjunud, et läheb nagu masinlikult,“ seletas Kallas.

„Aga kuidas mina saan?“ tingis Laine.

„Sina! Noh sina! Sa oled sellega juba harjunud ja keegi sulle ei pakugi.“

„Kas sa's enda üle peremees ei ole?“

Sõbrad seletasid veel kaua ja pärastki mitu korda. Aga üks asi oli Kaldal lõplikult selge: arvepidamine aitab inimesel asjata kulusid kokkuhoida. 30 senti õllepudeli eest välja anda on ju väike raha, pole mitte poolt kroonigi, aga et neist sentidest aasta jooksul sai suur summa — tervelt 300 krooni, mis oli koguni neljas osa palgast, seda nägi Kallas alles oma arvepidamisest.

Ja Kallas otsustas alati kindlat arvet pidada ning viinast, õllest ja tubakast loobuda.

E. Rungi.

Kroonika.

Kohaliku keeluõiguse kohta on E. Karskusliit kokkuseadnud selgitava juhatuskirja, mis kõigile soovijaile tasuta saadetakse.

Jüri Tilk, esimese Eesti Karskusseltsi „Tähe“ asutaja (Toris, a. 1889.), suri 11. veebruaril k. a. Soomes, kus tegutses „Uusi Suomi“ toimetuses.

Piiritust müüdi 1928. aastal 29.290.217 kraadi; sellest apteekidele 2.714.972 kraadi, jätteid 167.229 kraadi, välja veeti 20.904 kraadi, ülejäänud joomiseks siseriigis piirituse ja viina kujul (umbes 3.388.659 liitrit piiritust). Nii tuleb iga hinge kohta puhast piiritust aastas joomiseks umbes 3 liitrit. Eelmisel 1927. aastal oli see arv veelgi suurem.

Õlut on valmistatud 1928. a. umbes 18.885.600 pudelit. Selleks tarvitati 100.030 puuda linnaseid ja 51.903 naela humalaid.

Tubakat on valmistatud 1928. a. 14.586 puuda 29 naela, paberosse 1.093.544.775 tükki, sigareid 227.604 tükki. Selle koguväärtus on ümmarguselt 10.000.000 krooni, mis riigikodanikud „ära suitsetama“ peavad. Riik saab sellest summast aktsiisimaksu keskmiselt 33%.

E. Ö. L. karskusesekretär viibis Pärnu-maa haridusnädala puhul Pärnu ranniku piirkonna koolides. Alkoholi tarvitamise rohkus mõnes rannäärsemas punktis (Pootsi j. t.) on eriti märgatav, ühes sellega ka madal haridusline tasapind.

Tellijaille!

Käesoleva numbriga lõpetab „Lootusringi Juht“ oma esimese aastakäigu. See on viimane number ka neile tellijaile, kes oma tellimises 1929. a. ülesandsid, sest „L. J.“ ilmub kooliaastate viisi.

Teise aastakäigu esimene number ilmub sügisel peale koolitöö algust.

Toimetus.